

Johannes Munck.

Johannes Munck

3. marts 1904 - 22. februar 1965

Min far Johannes Munck – i familien og blandt venner kaldet Jonas – blev født d. 3. marts 1904 og døde 22. februar 1965. Han blev knap 61 år gammel.

Når jeg i dag fortæller om min fars liv er det ud fra hans levnedsskildring til Ordenskapitlet i 1949, hans artikel : ‘De fem lange år’, der skildrer besættelsesårene som rektor, familiebrev, brevene til Jens Nørregaard, fars professor i kirkehistorie, rådgiver og ven, samt erindringer og mindeord fra studerende og kolleger.

Fars forældre var
Vilhelm og
Ingeborg Munck

Vilhelm Munck, kaldet Vulle af sine søskende, var næstældste barn af Frederik Vilhelm og Marie Munck fra Lille Næstved Præstegård.

Ingeborg, født Mølgaard, var datter af sagfører Hans Lauritz Buch Mølgaard og Marie Kirstine Christrup i Viborg.

I Dronningens Tværgade 38, 4. sal på kvisten

blev far født som nummer tre i børneflokk, der bestod af Mimi, Hans Vilhelm og tvillingerne Kis og Ingse.

Huset kan man lige skimte i baggrunden.

Og her ser man det på hjørnet ind til Borgergade.

Oldefar skriver i et brev fra Lille Næstved : “Kære Ægtefolk paa Kvisten eller paa den grønne Gren!”
Huset står der ikke længere. Området blev saneret midt i 1940’erne.

Om sit Barndomshjem fortæller far: “Hjemmet var præget af Forældrene, der indbyrdes uhyre forskellige levede et usædvanligt lykkeligt Ægteskab. Min Faders Sind bevarede noget barnligt og fromt, der gjorde ham stærk i Livets Prøvelser og taknemlig over alle gode Gaver.”

“Moder var mere urolig og bevægelig med langt flere Interesser og en intuitiv Forstaaelse for meget i Livet, hun ikke kendte. Hun elskede at hjælpe andre Mennesker og var ikke bange for at gaa i Brechen for dem. Tilsammen udgjorde de to et usædvanlig lykkeligt Ægtepar, og naar Fader hver Dag efter Bordbønnen kyssede Moders Haand, var det et sandt Udtryk for Husets Lykke. Hjemmet var baaret af en ukunstlet Kristentro, der kom til at præge Børnene.”

Far var 5 år da han kom i skole:

“Min Broder og jeg blev sat i Skole i Krebses Skole hos Hr. Krohn, hvor vi blev oplært under streng Disciplin og opdraget i national Aand. Heri var intet nyt for mig i Forhold til Hjemmet.”

I sommeren 1914 dumpede der et brev ind hos farfars venner familien Arps i Flensborg, hvor far var på ferie. På konvolutten stod:

Discipel i Metropolitanskolen Johannes Munck

Far i 1. Mellem i Metroplitanskolen (forreste række i matrostøj)

I brevet stod:

Moder og jeg sender Dig nu vor allerkærligste Hilsen med Tak, fordi Du har været en flittig Dreng i Skolen og nu har gjort os den store Glæde at blive optaget i Metropolitanskolen. –Og saa min kære Dreng, vil vi ikke glemme at takke Vor Herre for hans Godhed imod os, det er dog Ham, det skyldes alt sammen, at Du har faaet gode Evner og et godt, kærligt Hjem, at Du er rask, og meget meget andet..... – Dejligt at tænke paa at Du nu kan følges med Hans Vilh til Skole. – Tænk Dig! Han blev No1 ved Examen.

Metropolitanskolen opfattede sig stadig som landets fineste gymnasium med den klassisk-sproglige linje som idealet for den rette dannelse.

Far var sluppet ind gennem en stræng spærreprøve, året efter sin bror, Hans Vilhelm.

Men det var ikke med beundring han tænkte tilbage på sine lærere.

“Nogle af dem var dygtige, men alle tilhørte de en ældre Tid i pædagogisk henseende, og mens vi lærte godt, manglede Skolen aldeles Aand.”

7 år senere:

Student i 19hundrede21. Far var 17 år gammel!

På billedet: Far – Franz Blatt nr. 3 fra venstre (klassisk filolog og siden kollega i Aarhus) og – Hal Koch stående nr. 3 fra højre.

Student 1921

Far begyndte på teologi og blev cand.theol. på fem år.

Om sin studietid fortæller far:

“Mere indgribende end mine Lærere – med Undtagelse af Jens Nørregaard – var samlivet med Kammeraterne. Hal Koch og jeg fulgtes gennem hele Studiet, vi læste Kirkehistorie sammen, gik ofte sammen til Øvelser og havde megen Glæde af hinanden. Et Aar efter Studentereksamen grundede vi eller snarere jeg et ‘Konvent’ (som bestod af syv medlemmer). I Konventet prægede vi hinanden meget stærkt, vi læste sammen, mødtes ofte hos Bang, der boede paa Borchs Kollegium, havde regelmæssige Mødeaftener afvekslende hos de forskellige Medlemmer, om Sommeren gik vi Nature i Dyrehaven.”

I fars studietid var der sommermøder på Fyn i Det kristelige studenterforbund

Formanden var provst **Hans Koch** (øverst i midten med hue), far til Hal Koch. I samme række Hans Vilhelm, Hal Koch (begge i lyst tøj) og far i rækken nedenfor. Siddende Knud Eiler Løgstrup (nr. 8 fra højre), senere professor i Etik i Aarhus.

Fra møderne cyklede far til **Møltrup**, hvor han holdt ferie og hjalp til med høsten.

Seminar hos Jens Nørregaard i studietiden

Seminar hos **Jens Nørregaard** med en lille eksklusiv forsamling af teologistuderende

Jens Nørregaard selv, far og Hal Koch.

Yderst står sandsynligvis en søster til Nørregaard. Nørregaard var ugift og havde 2 ugifte søstre, der passede hus for ham.

Om Nørregaard fortæller far:

“Hos Nørregaard fulgte jeg et Par Laboratorieøvelser – og her lærte jeg, hvad jeg siden har vidst om videnskabelig Metode.”

Til Nørregaard selv giver far udtryk for hvor højt han satte hans undervisning: “Skolen havde ikke givet mig noget, Teologien lod til at faa samme Skæbne. Saa var det jeg gennem Deres Øvelser opdagede, at der var noget, som jeg paa een Gang havde Lyst og Evne til.”

“Nørregaard vakte Sympati og tiltrak Studenterne, men hans Øvelser stillede strenge Krav, og hans Kritik var trods al Urbanitet skaanselsløs. Man var ikke i Tvivl om at befinde sig i et virkeligt videnskabeligt Værksted paa Højde med det bedste i Udlandet.”

Efter kandidat eksamen fik far et stipendium til et års studieophold i Paris.

Fars rejseår i udlandet skete i samråd med og stadig brevveksling med Nørregaard, som fulgte sine studerende med stor trofasthed og sørgede for legater.

Paris 1926 – 1927 Faculté Protestante de Théologie

Far kom til at bo på

Det frie protestantiske fakultet

Her fulgte han forelæsninger og tog del i det sociale liv. De studerende kom fra hele Europa.

Far gik også til forelæsninger på Sorbonne. Det var studiet af patristikken – kirkefædrene – der tiltrak studerende fra udlandet.

Især fulgte han med begejstring Eugène de Faye, som var en fremragende kender af de første kristne århundreder, og her begyndte for alvor fars interesse for kirkefaderen Clemens af Alexandria, der siden skulle føre til disputatsen. Clemens var kirkefader fra omkring år 200, i en tid hvor gnosticisismen, en religiøs-filosofisk retning påvirkede og truede den kristne kirke. Alene det at læse Clemens' tekster krævede et ufatteligt slid – sprogligt som rent forståelsesmæssigt. Hans stil var fuld af modsigelser og tilsyneladende uforenelige opfattelser. For Clemens var den græske filosofi en øvelse og forberedelse til sandheden, sandheden forstået som den kristne tro. Det skulle ikke være nemt at nå frem til den rette tro!

Fakultetets lærere og studerende 1927 ved det protestantiske fakultet.

Her er far (forrest nr. 2 fra venstre).

Far var kun 22 år, da han kom til Paris.

Han fulgte ikke kun forelæsninger, han gik til aftenmøder på fakultetet, deltog i omvisninger på Louvre, besøgte ofte Notre Dame, læste Pascal, læste Platon, gik til fransk undervisning.

Han var i vildrede med sin fremtid og var tydeligt tynget af de forventninger, omgivelserne stillede ham – og skriver hjem:

“Mon jeg egner mig til at skrive disputats??

Skal jeg søge adjunktstilling på Herlufsholm? Hvad skal jeg?”

Straks kom der svar fra farmor:

“Du skal blive ude!”

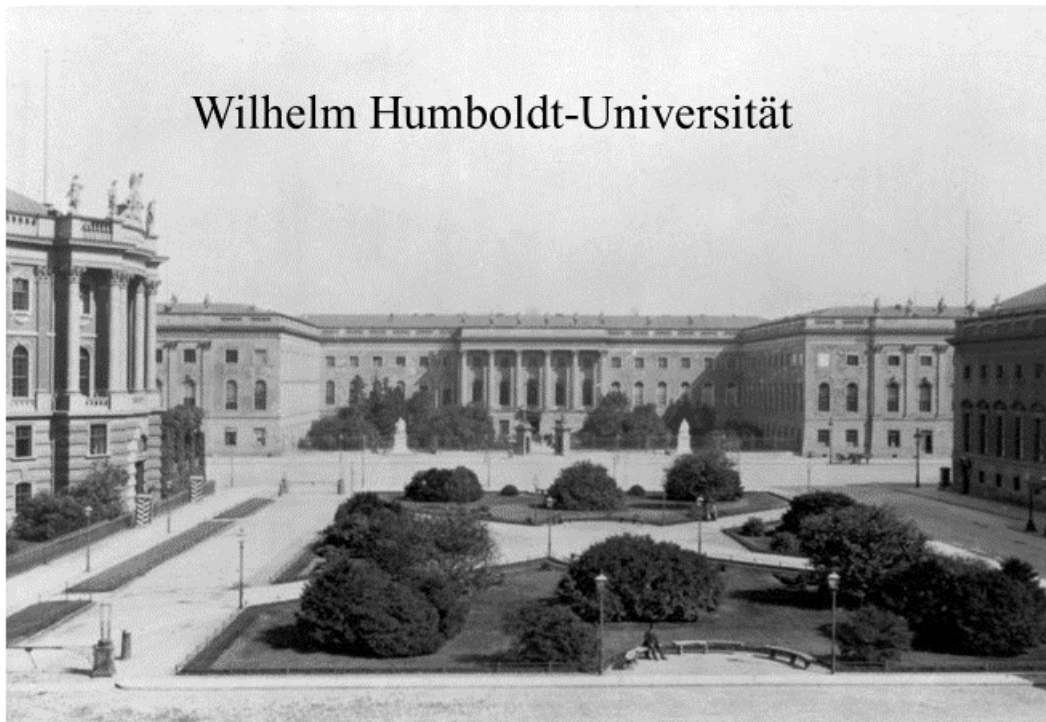
“Om Du fik nok saa mange Legater – har Du ikke Forpligtelse til Dr.Grad – men kun til at suge al den Viden og Udvikling af Dit udenlandske Ophold – til Gavn for Dig og Dit Land i Fremtiden.”

Og far blev ude!

Nørregaard rådede ham først til at tage til Bonn.

Derfra tog far videre til Berlin:

Berlin

Her lærte han de store koryfæer inden for teologien at kende.

Han bemærker tørt: “Jeg får repeteret det, jeg har lært i København!”

Fra Berlin skriver han:

“Jeg arbejder som en Neger. Jeg har ikke siden København haft saa gode Arbejdsvilkaar, og jeg har i Sinde at benytte mig af dem.” Institut for ‘Altertumswissenschaft’ havde et fremragende bibliotek, og han kalder det for ‘det jordiske paradys’.

Og om sit studie af Clemens:

“jo længere jeg kommer ind i Stoffet, jo mere forstaar jeg, at andre har ladet Emnet ligge, det er slet ikke nogen Begynderopgave. Men jeg har bestemt mig til at blive, fordi jeg tror, Emnet er frugtbart”

Siden var han også i Göttingen og i London.

Berlin var andet end studier!

Far spillede tennis, han lærte at fægte, og han forlovede sig.

Forlovelse juli 1929

Om den begivenhed fortæller han Nørregaard:

“Som mit bedste Udbytte af disse tre Aars Rejser har jeg den 14. ds. forlovet mig med en stud. phil., Frl. Elisabeth Weymann. I den mærkelige Tilstand, en saadan Begivenhed hensætter én i, har jeg ikke faaet skrevet før, men jeg haaber, at De ikke misbilliger en saadan Anvendelse af Universitetets Midler.”

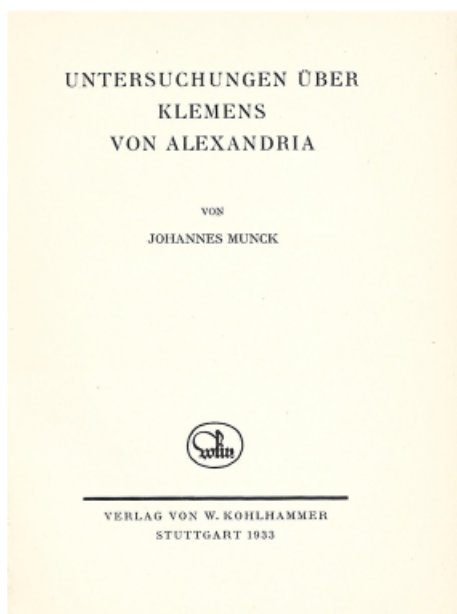
I 1931 – efter fem år i udlandet – vendte far tilbage til København og fik friplads på **Borchs Kollegium**.

Her gjorde han disputatsen færdig: ‘Untersuchungen über Klemens von Alexandria’.

Og på Borchs Kollegium lærte far Erling Hammershaimb at kende, senere kollega og bedste ven.
– Her ses de i muntert lag: far for bordenden og Hammershaimb to pladser til højre for ham.

Det færdige resultat:

Studentergården: far og mor

22. Juni 1933 Dr. theol.

Forsvaret: Her fra selve handlingen.

En af fars fastre ytrede bagefter, hvor forfærdet hun var over, hvor skrap Jens Nørregaard var, om hvem hun ellers havde hørt, var så rar!

Og han var kendt for at være yderst skarp:

Under oppositionen kom bemærkningen: “at doktoranden til tider skrev ligeså hemmelighedsfuldt som Clemens selv!”

Men der var også stor ros, og Nørregaard endte med at byde doktoranden velkommen i Patristikkernes rækker.

Året efter i 1934 giftede mine forældre sig. De boede på Grønlunds Vej nr. 36 på Frederiksberg og på Frederiksberg Hospital kom mine tre brødre til verden: Klaus, Jørgen og Erling.

I fem år havde far stilling som assistent ved det teologiske fakultet i København.

Hvordan dét forløb, gør han opmærksom på, da han i efteråret 1938 søger stillingen som professor i Ny Testamente i Aarhus:

“Hvor slidsomt det var at tjene til livet med en assistentlønning på 1800 kr. om året.”

For at få det til at løbe rundt økonomisk underviste han ved siden af på Blågårds Seminarium. I alt havde han 40 timer optaget om ugen.

Alligevel fulgte han selv undervisning i syrisk, aramæisk, koptisk og nygræsk, og tog fat på at udarbejde en grammatik i ny testamentlig græsk.

Og som han skriver:

“Jeg skildrer dette i og for sig stereotype Billede af en ung dansk Videnskabsmand og hans Genvordigheder saa udførligt for at gøre det tydeligt, at jeg i Aarene efter min Disputats ikke havde Mulighed for eget Arbejde.”

Så blev det Aarhus!

I byen havde der både været et for og imod et teologisk fakultet: Hvad skulle man med teologi? Var det ikke nye tider? Nogle anså det for utidssvarende.

Men i Jylland var der stærke kræfter, der arbejdede for et fremtidigt teologisk fakultet.

I december blev far officielt udnævnt og tilknyttet det humanistiske fakultet.

I anbefalingen af far skrev det teologiske fakultet i København:

“Dr. Munck er den jernflittige, nøjagtige, saglige, taalmodige analytiske Forsker, der vender og drejer sin Tekst, til han har fundet Rede paa dens virkelige Indhold, og ikke gaar længere, end hans Kilder giver ham forsvarligt Grundlag at bygge paa, og som Følge deraf er ganske uimponeret af tilsyneladende straalende Hypoteser.”

Flid, saglighed og tålmodighed var evner far fik brug for, da han tog fat på sit arbejde i Aarhus.

Mor skriver til farfar i januar 1939:

“Jonas’ nye stilling har kastet ham ud i store opgaver + problemer + vanskeligheder. Det medfører uendelige forhandlinger, skrivelser, telefonsamtaler og overvejelser.”

Om far er blevet sagt, at han aldrig gik på kompromis i forhandlinger, det var et enten eller. Som der stod i Berlingske Tidende, da far fyldte 50 år:

“SMIDIG OG UBØJELIG”

Professor i dogmatik Regin Prenter, fortæller i mindeord om far:

“han lagde ting til rette – han styrede – så det gik, som han gerne ville have det. Og det var også nødvendigt i den første periode at have den slags folk, når man virkelig skulle have noget igennem.”

Og praktiske gøremål hobede sig op:

Plads var der ikke meget af!

Hvor skulle der undervises og var der et sted at stille bøger op?

Det første ledige lokale til undervisning for teologer var i Anatomisk Institut! Og det var afskyeligt!

Som en student skriver:

“Det lå lige ved siden af dissektionslokalet, hvorfra en alt andet end behagelig liglugt trængte ind til os.”

Noget af det allerførste far besluttede sig til var at oprette en teologisk forening. Han vidste, hvor vigtigt det var, at lærere og studerende kunne mødes på utvungen vis.

Villa Pax, Dronning Margrethes Vej 14, vinteren 2011. Huset var ejet af billedhuggeren Elias Ølsgaard og fredssagskvinden Voldborg Ølsgaard. Førstesalen var lejet ud til familien Munck, og fra Teologisk Forenings stiftelse i april 1939 blev foreningens møder hver 14. dag afholdt i stuerne her. Det gjaldt også julemødet, som først i 1946 blev flyttet til lokaler på universitetet. I 1947 blev Munck efor for Kollegium IV-VI, og familien flyttede til eforboligen her. Foto Søren Jensen.

Foreningen mødtes i VILLA PAX på Dronning Margrethes Vej hos mine forældre.

Der holdt også julefesten til.

I julen 1943 skriver mor til fars søster, Ingse :

“Vi havde saadan en god Fest. Vi havde dækket Bord til 65, hvert Aar kommer der 10 til. Det er som om vores Værelser har Gummivægge.”

I 1982 fortæller teologen Per Aagaard om foreningen:

“Teologerne samlede sig så godt som fuldtalligt om ‘Teologisk Forening’, der var stiftet af professor Munck i 1939. Møderne blev holdt i hans private hjem på første sal i ejendommen Dr. Margrethesvej 14, hvor professoren og fru Elisabeth – af sin mand kaldet Ea – var de gæstfri værter. Der var tre stuer på rad, og når der holdtes møder, var alle stuer ofte tæt besat. ...

Utrolig var også professorfamiliens overbærenhed, når der skulle arrangeres julefester i foreningen. I flere dage forinden blev der vendt op og ned på huset, møbler flyttede, døre taget af og draperier hængt op o.s.v. Julespillet eller – revyen blev opført i døråbningen mellem spisestuen og fru Muncks værelse, og der var megen grund til at sande det gamle ordsprog om sammenhængen mellem hjerterum og husrum.”

I april 1940 skriver far til sin far:

“For Resten er vi gaaet over til Familiens Bordbøn [på dansk!], og vi har opgivet, at Børnene lærer to Sprog.”

Danmark var besat!

Den 10. April rykkede tyskerne ind i Aarhus

Otte lærere på universitetet reagerede og stiftede ‘Foredragskresen af 1940’.

Det var helt klart et ønske om at gøre en indsats i det nationale og folkelige arbejde efter den 9. april på et sagligt, ikke-politisk grundlag.

I Løbet af Vinteren 1940-41 holdt de otte Stiftere af Kredsen ca. 130 Foredrag.

Far rejste ud med sit foredrag: ‘Salmebogen og Kristendom i Danmark’.

Midt i den mørke tid skriver han om den Alsang, der i sommeren 1940 brød frem i Danmark:

“Der er noget at glæde sig over. Et Folk tager sin Arv frem. Hvor meget det kommer til at betyde, ved vi ikke. Men hvorledes skulde vi kunne bygge Danmark, Fremtidens Danmark, uden den kristne Arv? Her kræves jo Tro, der med Biblens Ord er Forvisning om Ting, der ikke ses. Og det maa ske med Haab, Haab om en Fremtid, der ikke uden videre er sandsynlig, men som vi alligevel fortrøster os til.”

Foreningen arrangerede også sommerudflugter

Teologisk Forenings udflugt til Øm Kloster 1942

1942 var et skelsættende år for teologien i Aarhus.

Hammershaimb var samme år ansat som docent i Gammel Testamente. De var nu to ansatte, og der var 70 studerende.

50 år efter fortæller Erling Hammershaimb:

“den 4. februar 1942 kom jeg hjem til Johannes Munck, og sammen besluttede vi at oprette det teologiske fakultet. Ingen kunne belære os om, hvorledes man skulle gøre dette, men vi fandt ud af, at det vigtigste måtte være at anskaffe en protokol og begynde at skrive i den. Vi sørgede desuden for at sætte presse på.”

Og i protokollen kom der til stå:

Docent, Dr. phil. E. Hammershaimb og Professor, Dr. theol. J. Munck holdt Møde i Teologisk Haandbibliotek Kl. 11 og konstituerede sig som Det teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet. Man enedes om, at Professor Munck skulde fungere som Dekan indtil Sommeren. Alle de for det nye Fakultet foreliggende Spørgsmaal, specielt de to bevilgede Professorater, blev derefter drøftede.

Johannes Munck.

“Det humanistiske fakultet stillede sig meget forstående over for de to udbrydere, og ministeriet fulgte efter med anerkendelse af det skete”, kommenterer Hammershaimb.

Far arbejdede målbevidst på, at der inden for relativ kort tid skulle være et fakultet med alle fem hovedfag besat, sådan at de studerende i Aarhus kunne afslutte deres studium uden at skulle flytte til København:

Regin Prenter skriver i mindeord:

“Ingen ved, hvor langt vi var kommet med theologiundervisningen ved landets andet universitet uden Johannes Muncks energi og dygtighed. Næppe nogen anden kunne have gjort ham indsatsen efter.

.....

... hans arbejde for fakultetet blev hans livssag. Det sikrer ham hans plads i den danske kirke- og universitetshistorie.”

I foråret 1943 skriver far til sin far:

“Som du vel har set, blev jeg i Tirsdags valgt til Rektor for det kommende Universitetsaar. Det er ikke en Stilling, jeg har søgt eller gjort noget for at faa, men den er kommet til mig paa en saadan Maade, at jeg ikke – trods megen Lyst – kunde sige Nej. Ingen ved jo, hvad den kommende Tid bærer i sit Skød, og jeg har nu i fire Aar været Dekan og kunde nok trænge til Ro til Fordybelse i mit Fag.”

I 1943 var utilfredsheden med samarbejdspolitikken vokset.

Der opstod generalstrejke i Esbjerg, og den bredte sig til hele landet.

Søndag den 29. august – erklærede tyskerne som modaktion militær undtagelsestilstand i Danmark.

Den søndag tidligt om morgenen klokken fem kørte det tyske sikkerhedspoliti rundt i Aarhus og ringede på hos fire professorer. De blev taget med som gidsler.

Det var fars første embedshandling som rektor med bestyrelsesformanden at forhandle om frigivelse af gidslerne hos den tyske kommandant i byen. Svaret var: Først måtte værnemagtens ledelse i København give tilladelse, før kunne universitetet ikke begynde sin virksomhed!

Og rektor måtte høre på en skrap advarsel fra kommandanten:

at de nuværende Tilstande i væsentlig Grad skyldtes Ophidselse fra Ungdommens Side og ikke mindst fra Universitetskredse.

Det var en trussel mod universitetet, der blev hængende igennem hele besættelsen.

Mange af de studerende var aktive i modstandsbevægelsen og ønskede at protestere offentligt.

Men det lykkedes gennem forhandlinger med studenterrådet at få studenterne til at forholde sig afventende og i ro.

Rektor fik studenterne til at forstå, hvor stor en risiko, der var forbundet ved en demonstration. Det kunne betyde, at tyskerne gjorde truslen om at lukke universitetet gældende.

Det var, hvad der snart efter blev en realitet i Oslo. I november lukkede tyskerne universitetet i Norge, og lærere og studerende blev arresteret.

De fire professorer i Aarhus blev frigivet.

Nu fulgte begivenhederne i tæt rækkefølge:

Midt i september kom tilladelsen til at åbne universitetet.

Men hvad skete dagen efter? Tyskerne stillede krav om at overtage kollegierne!

Så fulgte meddelelsen om jødeforfølgelsen den 2. oktober.

Da besluttede de to danske universiteter at lukke en uge i protest. Det var bedre at institutionen demonstrerede end de studerende.

Og det viste sig at være praktisk:

Den uge benyttede de studerende til at flytte ud af kollegierne.

Aarhusborgerne havde været utroligt hjælpsomme: i løbet af ganske få dage lykkedes det at skaffe mellem 200 og 250 værelser.

Hvad der også flyttede var matriklen over de studerende: den gik under jorden!

Midt i november fandt Immatrikulationen sted, men der var ingen fest. Ingen blev indbudt ude fra.

Rektor holdt tale til Russerne og gav håndtryk.

Efterårets måneder var bevægende og året sluttede mørkt:

Universitetets ledelse måtte rejse til København for at forhandle med dr. Best om benådning af en Aarhusstuderede, der var blevet dømt for sabotage.

Det lykkedes ikke at redde ham, og han blev henrettet.

Sidst i 1943 skriver mor til sin mor:

“Forholdene her er blevet ret så usikre. Vores evakueringsadresse er:

Hos Pastor Bang, Præstegaard, Mørke.”

Borgmesteren i Aarhus Einar Stecher Christensen var en modig mand.

Han skjulte våben på rådhuset og udstedte falske identitetskort.

Fars og mors falske identitetskort fra 20. december 1943

‘Konradine’: fars humor fornægtede sig ikke! Mor havde en bror, der hed Konrat.

Om det nye år 1944 skriver far:

“Der var al mulig Grund til at vente et endnu forfærdeligere Foraarssemester.

I stedet for de direkte Angreb mod Universitetet, hvor Universitetet kunde sige Nej, kom nu den snigende Terror, der i Løbet af Aaret skulde affolke begge de danske Universiteter.

Det var rygter, om en forestaaende studenterrazzia, der paa een Nat skulde arrestere samtlige studenter i Aarhus. Rygterne kom til at virke ødelæggende paa studenternes arbejde og slide paa deres nerver.”

Om advarslerne skulle tages alvorligt var svært at afgøre,

“Men eet er sikkert. Der var god Brug for en Advarsel til Studenterne i Aarhus, for de var virkelig i Fare” – skriver far.

Sidst på året i oktober fandt en voldsom begivenhed sted:

En mandag, hvor far mod sædvane var blevet hjemme, hørte han i det fjerne, at der blev bombet. Da alarmen var afblæst gik far ud i gården og spurgte en nabo, hvor det var. Han svarede: de angriber kasernen.

“Så fik jeg bange anelser”, skriver han til sin far for kasernen lå lige over for kollegierne!

Far cyklede op til universitetet, og der mødte ham et forfærdende syn.

Den bombede hovedbygning

Den nye – endnu ikke færdig byggede – hovedbygning var voldsomt ramt. Trappehuset nærmest ødelagt, men inden da var alle studenter og lærere kommet ud.

“..... Da jeg vilde gaa ind over Glasskaarene i Hovedbygningen, hvis Døre var væk, fik jeg at vide, at der laa en Forsager lige bag ved Bygningen, saa alle skulde gaa bort. Jeg søgte at faa nysgerrige i Parken med bort fra Stedet, blandt dem fandt jeg Hans Vilhelm, som jeg fulgtes med siden.”

Det første gjaldt at besøge det nærmeste hospital:

“hvor jeg løb rundt i kælderetagen sammen med andre, der søgte efter deres pårørende.” Det var C.F. Møller, arkitekten, far ledte efter. Det viste sig, at han havde reddet livet ved at stå under en stentrappe i kælderen.

Det virkelige mål: gestapos hovedkvarter, kollegierne 4 og 5, havde fået en fuldtræffer.

Ingen tvivl om at tyskerne nu følte sig langt mere truede, og de reagerede tilsvarende:

En anonym trussel om en bombe mod hotel Royal, hvor gestapos leder opholdt sig, fik gestapo dagen efter til at sende arrestationskolonner ud i byen. Først og fremmest gjaldt det borgmesteren, viceborgmesteren, flere landsretssagførere i vigtige positioner, konsuler, en civilingeniør, en chefredaktør.

Mors brev

Den 8. december 1944. skriver mor:

“Kære Svigerfader!

..... Jonas ligger i disse Dage i Sengen for at komme af med en Forkølelse og en temmelig stor Træthed. Der kommer af og til Perioder, hvor han ikke rigtig kan mere. Der hviler jo ogsaa et ustandseligt Pres paa ham (ikke ret meget mindre paa os andre ogsaa) ang. hans personlige Skæbne. Men vi maa jo glæde os over hver Dag, der begynder normalt efter en rolig Nat.

Forleden blev vi jo godt forskrækket da der en Nat var blevet taget Gidsler (som dog kom løs næste Dag) og næste Dag da en Del Mennesker ringede os op, om Jonas var iblandt dem.”

Fra 1945 sov far ikke længere hjemme om natten, men overnattede hos Hans Vilhelm og Inger skråt over for på Dr. Margrethes vej.

Deres søn Henrik har fortalt, at mor om morgenen gik ud på balkonen og viftede med et hvidt lommetørklæde for at markere, at der var fri bane.

Om fars rektorat sagde Knud Eiler Løgstrup ved mindehøjtidelighed efter fars død:

“Intet under, at det blev ham, der blev universitetets rektor i de to vanskeligste år af besættelsen. Han kendte risikoen og læste opgaven på en måde, der står den største respekt om. Han var virksom i det spillerum for handling, der var givet med de politiske vilkår, han spillede ikke hasard, for hans mod var ikke af den forfængelige slags, men ægte, det bestod i at stå fast.”

Så kom befrielsen !

På balkonen i Villa Pax: Bodil med flag på armen af sin mor, Inger, bag ved Hans Vilhelm, Henrik, Philip – nevø af provst Johannes Nordentoft – og Gerda Nordentoft, deres to døtre Anne og Bodil, mor og far med Klaus, Erling og Jørgen.

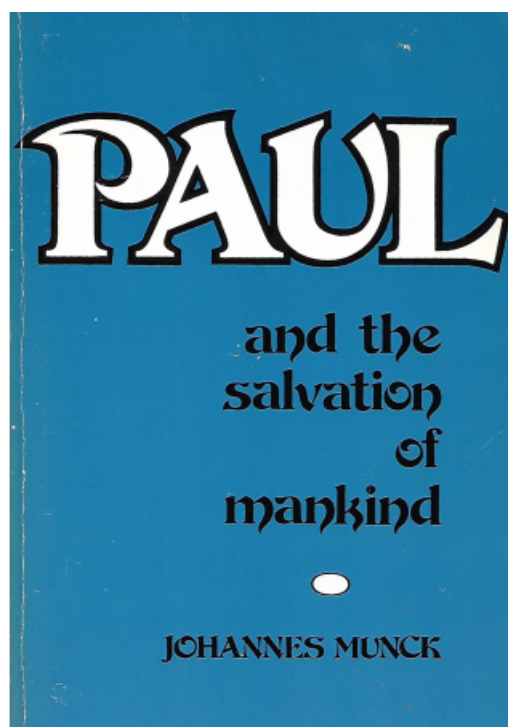
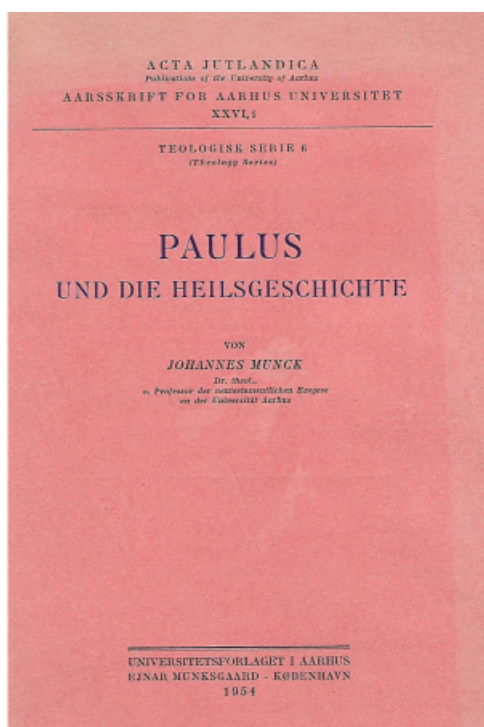
Paulusforskningen.

Nu kunne far vende tilbage til forskningen: det var Paulus og det paulinske apostolat, der kom til at beskæftige ham resten af livet, i artikler og bøger.

I 1954 udkom hans hovedværk 'Paulus und die Heilsgeschichte', der nogle år senere blev udgivet på engelsk (og genudgivet i 1977).

Her vendte han sig specifikt imod den tyske Paulus-forskning tilbage i 1800-tallet, der ifølge ham stadig kunne spores i udforskningen af Paulus: nemlig at der skulle have været et modsætningsforhold mellem den tidligste jødekrigste menighed i Jerusalem og de hedningekristne menigheder. Det var hans overbevisning, at der i virkeligheden var tale om en menighed præget af intern enighed snarere end af divergerende modsætninger.

Forsider.

Den bog gjorde far kendt ude i verden.

Som Eve-Marie Becker, professor i teologi i Aarhus fra 2007–18, skriver i 2017 ved 75 års jubilæet for oprettelsen af det teologiske fakultet i Aarhus:

“Retrospektivt bliver det tydeligt, at Johannes Munck i adskillige henseender var langt forud for sin samtids Paulusforskning og derved står for et paradigmeskifte med produktive eftervirkninger helt op i nutiden.”

Det førte også ‘Studiorum Novi Testamenti Societas’ (Selskabet for studier af det Nye Testamente) til Aarhus i 1960, hvor far det år var præsident.

Foto fra aulaen

Her sidder – på forreste række – far og også mor, som var med til at organisere det praktiske forløb.

Der fulgte andre æresbevisninger:

I 1961 blev far æresdoktor i Oslo.

Og året efter i Glasgow.

Æresdoktor
Glasgow
1962

To år senere fulgte invitation til Princeton som gæsteforsker i efteråret 1964.

Jeg slutter med omtale af ‘Johannes Munck forelæsninger’:

The Section for the Study of the New Testament organizes an annual or biennial guest lecture in honour of Dr. Johannes Munck (1904–65), the first professor of New Testament exegesis at Aarhus University.

The Johannes Munck Lecture is a formal opportunity to celebrate the tradition of biblical scholarship at Aarhus University and an occasion for looking forward to new fields of scholarly interest.

About Professor Johannes Munck

Professor Munck was a prominent scholar of Early Christianity and is recognized in New Testament studies for having prepared the soil for the so-called “New Perspective on Paul.”

Johannes Munck Lectures

I 2012 tog afdelingen for studiet af Ny Testamente ved Aarhus Universitet initiativ til hvert eller hvert andet år at indbyde en gæsteforelæser til ære for Dr. Johannes Munck (1904 – 1965), den første professor i Ny Testamentlig eksegesi ved Aarhus Universitet.

Johannes Munck Lecture er en formel anledning til at fejre den tradition ved Aarhus Universitet, der er knyttet til bibelsk forskning, og en lejlighed til at se frem mod nye forskningsinteresser.

Om Professor Johannes Munck:

Professor Munck var en fremtrædende forsker af den tidlige kristendom og er indenfor nytestamentlige studier anerkendt for at have forberedt grunden for det der kaldes "New Perspective on Paulus".

Bibliografi til tale om Johannes Munck den 24. august 2019 i Aarhus ved Kirsten Maria Munck.

- Andersen, Vikjær J., Bibliographie de l'oeuvre de Johannes Munck, s. 3-22 i : Studia Theologica Cura Ordinum Theologorum Scandinavicum edita Vol. 19 Fasc. 1-2, Aarhus 1965.
- Becker, Eve-Marie, Paulus i Aarhus – fra Johannes Munck til nu, i: Dansk Teologisk Tidsskrift 80.årg., 2017, s. 81-93.
- Blinkenberg, Andreas, Aarhus Universitet 1928 – 1953, Aarhus 1953.
- Hvad si'er de i Aarhus hos teologerne? Ved Poul Bredsdorff, Søren Jensen, Henning Lehmann, Thorkild C. Lyby og Knud Ottosen, Aarhus 2011.
- Lykke, Palle, Aarhus Universitet under Besættelsen, 1994.
- Lykke, Palle, Billeder af Aarhus Universitets historie, Aarhus 2001.
- Munck, Johannes, Untersuchungen über Klemens von Alexandria, Stuttgart 1933.
- Munck, Johannes, Kronikker i Aarhus Stiftstidende 1940 – 1945 som redaktør af Kirkesiden.
- Munck, Johannes, Salmebogen og Kristendom i Danmark, Særtryk af 'Aarsskrift for Th. Langs Skoles Samfund', 1942.
- Munck, Johannes, 'DE FEM LANGE AAR', Særtryk i: Acta Jutlandica, 1946, s. 1176-1188.
- Munck, Johannes, 'DE FEM LANGE AAR', Særtryk i: Danmark under Besættelsen 1940-1945 ved Johannes Brøndsted og Knud Gedde, 1947.
- Munck, Johannes, Levnedsskildring til Ordenskapitlet, 1949.
- Munck, Johannes, Aarhus Universitet under Besættelsen, i: Aarhus under Besættelsen, red. Georg Andréen, s.143-158, Aarhus 1946.
- Munck, Johannes, Paulus und die Heilsgeschichte, Aarhus 1954.
- Noack, Bent, Nogle bemærkninger til professor Muncks bøger om Paulus, i: Dansk Teologisk Tidsskrift 24 (1961), s. 1-23.
- Teologi i Århus 1942 – 1992, redigeret af Viggo Mortensen og Jørgen Stenbæk, Aarhus 1992.
- Aagaard, Per, Fra Urtid til Bronzealder, i: Informations- og Debatblad for det teologiske Fakultet. 13. Årgang Nr. 10, 1. November 1982, s. 3-10.
- Aarhus Universitet 1928 – 1978. Udgivet af Det lærde Selskab under redaktion af Gustav Albeck, Aarhus 1978.